

نشست علمی انجمن معلمان جغرافیای خراسان رضوی در کتابخانه حرم مطهر رضوی

با مشارکت کتابخانه تخصصی جغرافیای آستان قدس رضوی و انجمن علمی آموزشی معلمان جغرافیای خراسان رضوی، بیستمین نشست این انجمن در کتابخانه مرکزی حرم مطهر رضوی برگزار شد.

ل **مریم احمدی شیروان** | در روزگاری که آتش تفرقه از سوی دشمنان اسلام زبانه می‌کشد، ضرورت بازگشت به اصول و مبانی وحدت بیش از پیش احساس می‌شود.وحدتی که بر پایه تبیین حقیقت و احترام به اعتقادات استوار باشد، نه سکوت و انکار باورها. چگونه می‌توان در عین حفظ مرزهای اعتقادی، به تعامل سازنده و وحدتی پایدار دست یافت؟ این پرسشی است که آیت‌الله حسین گنجی اشتهاردی، استاد برجسته حوزه علمیه قم در گفت‌وگو با ما به آن پاسخ می‌دهد.

■ **وحدت؛ پاسداشت اعتقادات و پرهیز از تفرقه**

آیت‌الله گنجی اشتهاردی ضمن تأکید بر اهمیت وحدت امت اسلامی با اشاره به سوءبرداشت‌های احتمالی از مفهوم وحدت، اظهار می‌کند: وحدت به معنای دست کشیدن از اعتقادات نیست. نباید به بهانه وحدت، در بیان حقایق و اعتقادات اصیل خود سکوت کنیم. باید حقایق را تبیین کرد، اما ضروری است از نزاع، درگیری و سخنان تفرقه‌افکن دوری جست. وحدت، تعاملی سازنده در عین حفظ مرزهای اعتقادی است. آنچه در کتب شیعه وجود دارد، غیرشیعیان نیز به این مسائل و مطالب اذعان دارند و آن را مطرح کرده‌اند. حال، برخی از این مطالب، مرتبط با تبری هستند که باید با حکمت و درایت به آن پرداخت. وی با اشاره به روایتی از پیامبر اکرم(ص) بیان می‌کند: پیامبر(ص) فرمود «لَا يَقْبَلُ إِيْمَانٌ إِلَّا بِوَلَايَتِهِ وَ الْبَرَاءَةِ مِنْ عَدَائِهِ» ایمان بنده مورد پذیرش خداوند واقع نمی‌شود مگر آنکه اهل تبری باشد. اگر کسی بگوید اهل بیت(ع) را قبول دارم، اما با مخالفان اهل بیت(ع) در صلح و سازش به سر می‌برم و بی‌طرفم، این ایمان فایده‌ای ندارد و هیچ نتیجه مثبتی در برنخواهد داشت. ایمان باید با دובال تولی و تبری به پرواز درآید. تولی، محبت و پیروی از اهل بیت(ع) است و تبری، بیزاری جستن از دشمنان خدا و اهل بیت(ع). این دو، لازم و ملزوم یکدیگرند. این‌گونه نیست که بتوانیم تولی را داشته باشیم و تبری را کنار بگذاریم.

■ **امیرالمؤمنین(ع)؛ محور وحدت و تجلی رحمت الهی**
آیت‌الله اشتهاردی در ادامه به اعتراف مخالفان به فضائل بی‌شمار امیرالمؤمنین(ع) اشاره کرده و آن را شهادتی بر حقانیت ایشان می‌داند. این استاد حوزه با اشاره به روایتی از امام صادق(ع) و نقل قول از ابن ابی‌الحدید معتزلی در شرح نهج‌البلاغه، می‌گوید: ابن ابی‌الحدید معتزلی در شرح

تاریخ شیعه

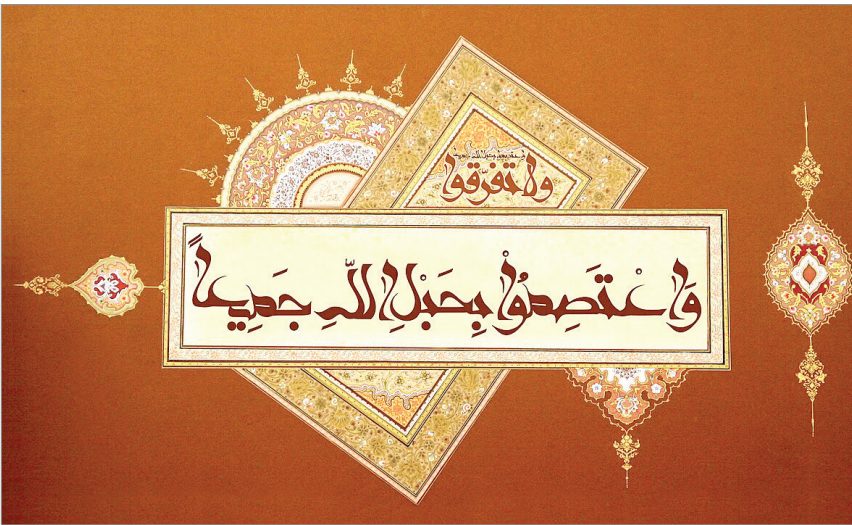
ریحانه عامل نیک | بعضی از اسامی در طول تاریخ آن قدر شهره‌اند که هر فردی از امت اسلامی آنان را می‌شناسد، اما اینکه تو را به چه بشناسند و با چه به یاد بیاورند حتماً فرق می‌کند. بعضی نام‌ها یادآور عظمت و شجاعت‌اند و برخی تداعی‌کننده ظلم و نفرت؛ اینکه در کدام دسته قرار بگیریم حتماً بنا به انتخاب و نحوه عملکرد ماست. انتخاب و عملکردی که موجب می‌شود از ما نام نیکی در تاریخ بماند یا نامی تاریک. در گزارش امروز بنا به تقویم شیعی به نام تاریکی خواهیم پرداخت که هر چند شهره است، اما شر مطلق نام گرفته است. ۱۴ ربیع‌الاول سالروز مرگ یزید بن معاویه بن ابی‌سفیان (۲۶-۶۴ق) دومین حاکم اموی است. یزید با تعیین خلیفه سابق، یعنی پدرش معاویه و بدون دخالت مردم و رأی و مشورت آنان به حکومت رسید. او پس از پدرش معاویه، سه سال و هشت ماه حکومت کرد و در این مدت دست به اقدامات شوم زیادی زد. در مورد شخصیت و منش او با توجه به بستر تریبیتی‌اش موارد چندی بیان شده که در ادامه این موارد را مرور می‌کنیم.

■ **یزید، دیکتاتوری خون‌ریز با طبع شاعرانه**
یزید از چهره‌های منفور نزد شیعیان است. او نخستین کسی بود که برخلاف سنت خلفای پیشین، با انتصاب پدرش و به صورت موروثی به خلافت رسید. همچنین برگزیدن او بر خلاف صلح‌نامه امام حسن(ع) با معاویه بود. اما این تنها نکته‌ای نبود که عدم صلاحیت او را برای نشستن بر مسند خلافت مسلمانان نشان می‌داد. براساس منابع تاریخی، یزید به صورت آشکارا شراب می‌نوشید و طبعی شاعرانه داشت. تمام مذهب اسلامی با استناد به نصّ قرآن، همه انواع مسکرات را نجس و حرام می‌داند و شرابخوار را فاسق و کسی که آن را حلال بداند کافر دانسته‌اند. محی‌الدین نووی در کتاب‌بجیمی بن شرف النووی، روضة‌الطالبین، باب حدّ شارب‌الخمر می‌گوید: «شرب الخمر من کبائر المحرّمات... ویفسق شاربه، ویلزمه الحدّ، ومن استحلّه کفر...؛ این نجیم مصری شرابخوار را از عدالت ساقط و کسی که آن را حلال بداند، کافر می‌شمرد». (بجیمی بن شرف النووی، روضة‌الطالبین، ج ۱۰، ص ۱۶۸) در منابع دیگر هم

به گزارش آستان‌نیوز، این نشست در ادامه همکاری سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی با انجمن علمی آموزشی معلمان جغرافیای خراسان رضوی، با حضور جمعی از استادان و دبیران رشته جغرافیای مشهد و تبادل‌کان، در تالار اندیشه‌گاه رضوی کتابخانه مرکزی حرم مطهر رضوی برپا شد.

آیت‌الله حسین گنجی اشتهاردی در گفت‌وگو با قدس:

«وحدت» تعامل سازنده در عین حفظ مرزهای اعتقادی است

نهج‌البلاغه می‌گوید فضائل و مناقب امیرالمؤمنین(ع) آن قدر فراوان است که ماه‌ها می‌توان در مورد آن سخن گفت. این فضائل رانه شیعیان، بلکه از علمای اهل سنت بیان می‌کند. این اعترافات از سوی مخالفان، شهادتی بر حقانیت امیرالمؤمنین(ع) و جایگاه والای ایشان است. او می‌گوید فضائل حضرت از دیدگاه علمای خودشان آن‌قدر فراوان است که اگر بخواهیم به بیان آن فضائل بپردازیم، حتی یک دهم از دهگان‌های فضائل ایشان نیز قابل شمارش نخواهد بود. اهل سنت به فضائل لا تحصی و لایتنهای امیرالمؤمنین(ع) معترف بوده و شیعیان و اهل سنت در این قضیه با هم اشتراک دارند. باید این فضائل را به نسل جوان منتقل و آن‌ها را با شخصیت والای امیرالمؤمنین(ع) آشنا کنیم.

آیت‌الله گنجی در ادامه بحث فضائل امیرالمؤمنین(ع) به فضیلت قرائت و کتابت فضائل ایشان و آموزش گناهان اشاره کرده و آن را در پیچه‌ای به سوی رحمت الهی می‌داند. وی به روایتی از امام صادق(ع) نیز اشاره کرده و یادآور می‌شود: امام صادق(ع) در روایتی نقل شده در الامالی از قول حضرت رسول(ص) فرمودند: خداوند تعالی برای برادرم علی بن ابی‌طالب(ع) فضائلی را قرار داده که از کثرت و زیادی شمرده نمی‌شود، پس هر کس یکی از فضائل او را بخواند یا اقرا به آن، خداوند گناهان گذشته و آینده او را می‌بخشد و هر کس یک فضیلت از فضائل او را بنویسد تا وقتی که اثر آن نوشته باقی باشد ملائکه برای او استغفار می‌کنند و هر که به یکی از فضائل او گوش فرا دهد خداوند گناهان او را که از راه

جمعی از دبیران جغرافیای سایر شهرستان‌های خراسان رضوی نیز به‌صورت مجازی این نشست را دنبال کردند. در این نشست آموزشی، کتاب «ماهیت و قلمرو علم جغرافیا» با حضور دکتر امین‌الله شمسایی، از دبیران جغرافیای مدارس مشهد به نقد و بررسی گذاشته شد. دکتر علی بهزادپایان مهر، مشاور تخصصی

انسان می‌شود. انسان با برکت توبه و استغفار تغییر پیدا می‌کند، قلب و ذهنش متحول شده و گناهانی را که قبلاً انجام می‌داده، ترک می‌کند. زیارت، جوهره‌ای در وجود زائر می‌گذارد که او را وادار به استغفار و جبران کند. زائر امام رضا(ع) بر اثر این ارتباط، از بسیاری از گناهان که پیش از این مرتکب می‌شد، دوری می‌جوید. زیارت، پالایش‌کننده قلب و ذهن است و انسان را به سوی کمال هدایت می‌کند. همچنان که در آیه ۷۰ سوره فرقان آمده است «فَأُولَٰئِكَ يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ...» با زیارت توبه و... خداوند بدی‌هایشان را به خوبی‌ها تبدیل می‌کند. زیارت، افراد را دگرگون می‌کند. حتی اگر گناهی انجام دهد، زیارت جوهره‌ای در وجود زائر می‌گذارد که با آن جوهره استغفار کرده و خلاف را جبران کند.

■ **تولی و تبری؛ ارکان ایمان و ضامن وحدت امت اسلامی**
وی به قسمت آخر روایت «وَلَا يَقْبَلُ اللَّهُ إِيْمَانٌ عَبْدٌ إِلَّا بِوَلَايَتِهِ وَ الْبَرَاءَةِ مِنْ عَدَائِهِ» نیز اشاره کرده و می‌گوید: خداوند ایمان بنده‌ای را نمی‌پذیرد مگر با ولایت او و بیزاری از دشمنان. در این زمینه و در روایتی از امام صادق(ع) داریم که حضرت فرمود پدرم برایم روایت فرمود از پدرش و او از جدش رسول خدا(ص) که فرمودند: هر کسی ناتوان است از یاری کردن ما اهل بیت(ع) پس در تنهایی و خلوت دشمنان ما را لعن کند که در آن صورت ملائکه او را مساعدت کرده و کسی را که او لعنت کرده لعنت می‌کنند و برای او ستایش و دعا کرده و می‌گویند: خدا یا درود بفرست بر این بنده‌ات که آنچه را در توانش بود تقدیم کرد و اگر بیش از این هم می‌توانست، انجام می‌داد. پس از جانب حق تعالی ندا می‌رسد که اجابت کردم دعای شما را و صدای شما را شنیدم و درود فرستادم به روح آن عبد در بین ارواح و او را از برگزیدگان و نیکان قرار دادم. این روایت در تفسیر امام حسن عسکری(ع)، ص ۴۷، حدیث ۲۱ و مستدرک الوسائل ج ۴، ص ۱۰ و نیز جلد ۲۷ بحارالانوار نقل شده است. این لعن، اعلام برائت از باطل و یاری رساندن به حق است.

آیت‌الله گنجی اشتهاردی در پایان با تأکید بر اهمیت تبری از دشمنان خدا، تصریح می‌کند: برائت از دشمنان خدا، از اوجب واجبات و تکلیفی الهی است. دشمنان خدا، همان دشمنان اهل بیت(ع) هستند و باید از آنان بیزاری جست. این بیزاری، نشان‌دهنده ایمان و اعتقاد راسخ به حقانیت اهل بیت(ع) است. اما در این مسیر باید توجه داشت حفظ وحدت و همدلی در عین پایبندی به اعتقادات، ضروری است و باید تمام مؤمنان در این مسیر، با بصیرت و آگاهی گام بردارند.

کتابخانه جغرافیای آستان قدس رضوی نیز با محوریت «دانش جغرافیا و کاربرد آن در زندگی» به سخنرانی پرداخت. دبیران جغرافیای حاضر نیز ضمن اشاره به دغدغه‌ها و چالش‌های خود در مدارس استان، در مباحث سخنرانی‌های این نشست شرکت کردند و به پرسش‌های مطرح شده، پاسخ دادند.

خبر

اختتامیه جشنواره قرآنی امام رضا(ع) در حرم مطهر رضوی برگزار می‌شود

«رایحه رضوان» ویژه زائران و مجاوران

اختتامیه جشنواره قرآنی امام رضا(ع) با عنوان «رایحه رضوان» ویژه زائران و مجاوران، دوشنبه ۱۷ شهریور در حرم مطهر رضوی برگزار می‌شود. رئیس اداره دارالقرآن الکریم حرم مطهر رضوی در گفت‌وگو با آستان‌نیوز، اظهار کرد: اداره دارالقرآن الکریم حرم مطهر رضوی با هدف آشنایی و انس بیشتر زائران و مجاوران، امسال جشنواره قرآنی «رایحه رضوان» را برگزار کرد. وی افزود: این جشنواره برای نخستین‌بار به‌طور ویژه در رشته‌های مختلف، با محوریت زائران (با رده سنی کودک، بزرگسال و خانواده‌ها) طراحی شده است. این جشنواره شامل بخش‌هایی همچون فراز خوانی قرآن کریم، آذان، حفظ سوره‌ها، احادیث رضوی، کتاب‌خوانی سیره رضوی، داستان‌نویسی، نمایش نامه‌نویسی، خوشنویسی، نقاشی و تذهیب، تولیدفیلم کوتاه، طراحی بازی و تولید پادکست است که آثار ارسال‌شده مورد ارزیابی قرار گرفته و نتایج آن در اختتامیه مشخص می‌شود.مقامی اضافه کرد: اختتامیه جشنواره قرآنی امام رضا(ع)، دوشنبه ۱۷ شهریور ۱۴۰۴ از ساعت ۱۶ تا ۱۸ در مرکز نمایشگاه‌ها و همایش‌های آستان قدس رضوی، واقع در پارکینگ یک برگزار خواهدشد.

مدیر گروه مطالعات قرآنی بنیاد پژوهش‌های اسلامی تشریح کرد

وحدت در آینه لغت و تفسیر قرآن؛ جایگاه‌ماندگار «المعجم» در جهان اسلام

مدیرگروه مطالعات قرآنی بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی به نقش اثرگذار کتاب «المعجم فی فقه لغة القرآن و سربلاغته» در اتحاد علمی و عملی میان مسلمین جهان اسلام اشاره کرد.

حجت‌الاسلام والمسلمین محمدحسن مؤمن‌زاده، مدیرگروه مطالعات قرآنی بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی هم‌زمان با هفته وحدت در گفت‌وگو با آستان‌نیوز با اشاره به نقش کتاب «المعجم فی فقه لغة القرآن و سربلاغته» در ایجاد اتحاد و انسجام میان مسلمانان، گفت: مبانی اصلی وحدت، انتشار درست و صحیح معارف قرآنی است؛ بنابراین برای وحدت در درک و نظر عمومی ابتدا باید در عرصه‌های علمی -قرآنی به برداشت یکسان دست پیدا کنیم. از همین رو اثر فاخر به‌صورت همه‌جانبه کلمات را موردبررسی قرار داده است تا نسبت به کلمات، برداشت یکسان صورت گیرد.

وی با بیان اینکه این کتاب موردتوجه مراجع تقلید مذهب تشیع و همچنین محققان علوم قرآنی و اسلامی در سطح ملی و بین‌المللی قرار گرفته‌است، ادامه‌داد: این اثر به‌لحاظ تفسیری، جامع آرای مذاهب جهان اسلام است و تمامی آرای شافعی، مالکی، حنبلی، حنفی و امامی را دربردارد و بدون هیچ تصرفی، همه آن‌ها را ارائه می‌کند.

■ **آشنایی بامیراث لغوی قرآن کریم با المعجم**

حجت‌الاسلام مؤمن‌زاده افزود: درواقع این کتاب دایرةالمعارفی قرآنی با موضوعاتی همچون غریب القرآن، متشابه القرآن، وجوه و نظائر، اختلاف قرائات، اعراب، معانی القرآن، فقه‌اللغة، علوم و معارف و اعجاز ادبی است که مدخل‌ها براساس ماده اصلی کلمات تنظیم شده و هر مدخل از جنبه‌های مختلف علوم قرآنی موردبررسی قرار گرفته است. آغاز هر مدخل، بررسی لغوی مبتنی بر دانش ریشه‌شناسی لغوی است.

وی خاطرنشان کرد: می‌توان کتاب «المعجم» را در چهار رده‌بندی مفردات، اعلام قرآن، و اعجاز و تفسیر موضوعی تقسیم‌بندی کرد. آشنایی بامیراث لغوی قرآن کریم، کارآمدی مهم دیگر این کتاب است، به‌طوری‌که مخاطبان را با مهم‌ترین منابع، از آثار کهن تا جدیدترین کتاب‌های حوزه لغت قرآن آشنا می‌کند. همچنین نظربه‌شناسی و آشنایی با آرای لغت‌پژوهان در ۱۴ قرن گذشته و نیز مقایسه تفاوت دیدگاه‌های آن‌ها از جمله ویژگی‌های این کتاب است.

این پژوهشگر تصریح کرد: از دیگر خصوصیات مهم این کتاب، بحث‌های تحلیلی و اجتهادی تفسیری آن به‌عنوان «الاستعمال القرآنی» است که به‌سباق آیات در فهم معنای کلمات قرآن، تفسیر قرآن به قرآن، ریشه لغوی کلمه و تکرار کلمه در آیات قرآن توجه‌شده است.

■ **المعجم؛ قاهره‌تا حیدرآبادهند**

وی با تأکید بر اینکه کتاب «المعجم فی فقه لغة القرآن و سربلاغته» وحدت علمی-نظری و عملی میان مسلمانان ایجادمی‌کند، بیان کرد: این اثر فاخر بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی تاکنون در چند کشور اسلامی از جمله هندوستان، مصر و... موردتوجه قرار گرفته‌و در نمایشگاه‌های قرآن، رونمایی شده است.

مدیرگروه قرآن بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی در ادامه با تأکید بر ویژگی تقریری بودن این اثر، افزود: آرای افزون بر ۲۳ تن از دانشمندان صاحب‌نظر اعم از ادیب و مفسر موردتوجه قرار گرفته و بیش از ۳۰۰ منبع و مأخذبرای تحریر آن مطالعه و فیش‌برداری شده که بیش از نیمی از آن‌ها، بازنایب‌دهنده آرای اندیشمندان اهل سنت است.

وی افزود: استادانی برجسته از جامع‌الازهر تا دانشگاه الازیتونه تونس و قرآن‌پژوهانی از مراکش تا عراق، این کتاب را به دیده اعجاب نگرینست‌اند. گفتنی است، این کتاب تاکنون در جشنواره‌های مختلف کتاب، حائز افتخار شده است و به‌گفته حجت‌الاسلام والمسلمین مؤمن‌زاده، متأسفانه ما برای تبلیغ و معرفی آن، گام‌های چندان‌ی برداشته‌ایم و این توفیقات و تمجیدها، نتیجه نفوذ تدریجی کتاب از گذر آشنایی و انتقال توسط افراد علاقه‌مند و برکت کتاب و حی بوده است.